

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at fremsætte et lovforslag til FM 2017, som i sit udgangspunkt svarer til mindretalsbeskyttelsen i Danmarks riges grundlovs § 42, og som indebærer, at et lovforslag, der er vedtaget af Inatsisartut, med enkelte nærmere fastsatte undtagelser, vil kunne sættes til folkeafstemning af et mindretal, som udgør mindst en tredjedel af Inatsisartut's medlemmer.

(Medlem af Inatsisartut Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Svarnotat

(Formand for Naalakkersuisut)

1. behandling

Naalakkersuisut skal indledningsvis takke medlem af Inatsisartut Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit for beslutningsforslaget. Det giver anledning til en drøftelse af, om vores folkestyre er indrettet i god overensstemmelse med de demokratiske principper om, at den lovgivende magt ligger hos en folkevalgt forsamling, som træffer beslutninger på befolkningens vegne.

Til brug for Inatsisartuts behandling af det fremsatte beslutningsforslag kan Naalakkersuisut venligt henlede opmærksomheden på, at et tilsvarende forslag om at indføre en bestemmelse i Landstingets arbejde, svarende til Grundlovens § 42, blev fremsat i Landstinget i 1992.

I det daværende Landstings forfatningsudvalgs betænkning til forslaget tilkendegiver et flertal, bestående af repræsentanter fra Siumut og Inuit Ataqatigiit, at man ikke går ind for en sådan ændring, da man respekterer det repræsentative demokrati, hvor befolkningen repræsenteres af sine valgte repræsentanter efter et almindeligt flertalsprincip. Flertalsprincippet sikrer både, at der bliver truffet en beslutning, og at denne beslutning afspejler befolkningens politiske sammensætning.

Forslaget blev forkastet ved afstemning i Landstinget.

Mange forhold har ændret sig siden da. Herunder er vægningen af vores demokratiske værdier ikke nødvendigvis den samme som dengang.

Efter Naalakkersuisuts opfattelse bør det imidlertid fortsat gælde, at vores repræsentative demokrati skal hvile på et almindeligt flertalsprincip: Beslutninger afgøres ved afstemning i vores lovgivende forsamling Inatsisartut, idet et politisk flertal i Inatsisartut, som er en folkevalgt forsamling, afspejler et politisk flertal blandt vælgerne.

Foruden den tidligere behandling i Landstinget af et tilsvarende forslag, kan Naalakkersuisut nævne, at der i det store arbejde, som 2 forskellige selvstyrekommissioner gennemførte forud for indførelsen af selvstyre i 2009, ikke har været ønske om at ændre ved det grundlæggende flertalsprincip i vores parlamentariske arbejde.

Tilsvarende, da Inatsisartut efterfølgende i 2010 vedtog Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut, har der ikke været forslag om at indføre en bestemmelse om at bryde med det almindelige flertalsprincip, som det nu foreslås af Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit.

På den baggrund finder Naalakkersuisut at kunne sige, at også i den nugældende lovgivning bag Inatsisartuts virke har der været bred politisk tilslutning til, at flertallets beslutninger skal være gældende.

Det er i dette lys, man efter Naalakkersuisuts opfattelse bør se brugen af folkeafstemninger, som en vigtig del af vores demokratis virkemåde: Det skal naturligvis være muligt for Inatsisartut at beslutte en folkeafstemning, f.eks. om væsentlige spørgsmål, som har almindelig og bred betydning for befolkningen.

Denne mulighed har været benyttet flere gange i vort demokratis historie. Der har for eksempel været folkeafstemning om indførelse af hjemmestyre, om Grønlands udmeldelse af EF og senest i 2008 om indførelse af selvstyre. Det er tillige fastsat i selvstyreloven, at selvstændighed for Grønland skal godkendes ved en folkeafstemning her i Grønland.

Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut rummer efter Naalakkersuisuts opfattelse det fornødne grundlag for, at Inatsisartut kan beslutte at sende et politisk spørgsmål til folkeafstemning. Ligeledes gælder det, at ethvert medlem af Inatsisartut efter de gældende regler for Inatsisartuts arbejde har mulighed for at foreslå et politisk spørgsmål sendt til folkeafstemning.

Om et politisk spørgsmål skal sendes til en folkeafstemning afgøres herefter af det samlede Inatsisartut, og ikke blot et mindretal i Inatsisartut.

Afsluttende skal Naalakkersuisut bemærke, at reglerne for Inatsisartuts arbejde foruden flertalsprincippet også sikrer en grundig behandling af de enkelte lov- og beslutningsforslag. De skal blandt andet underkastes flere behandlinger i Inatsisartut, før de enten vedtages eller forkastes, hvor der er lejlighed til at gennemføre forhandlinger, foretage uddybende undersøgelser af forslagene og eventuelt nå til enighed på tværs af de politiske partier, naturligvis med udgangspunkt i flertallets indstilling.

Med henvisning til de nævnte bemærkninger indstiller Naalakkersuisut det fremsatte beslutningsforslag til forkastelse.

Naalakkersuisut er af den opfattelse, at man bør fastholde muligheden for folkeafstemninger og at dette fortsat bør afgøres ved beslutning i Inatsisartut. Det svarer i øvrigt i brede træk til de principper og regler, der gælder om folkeafstemninger i de øvrige nordiske lande, bortset fra Danmark, og på Færøerne.

Med disse bemærkninger ser Naalakkersuisut frem til at deltage i Inatsisartuts behandling af beslutningsforslaget.